

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Denis Bejenari,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Denis Bejenari împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material, a prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-139/24
NR. PIGD 2-21180730-01-2ra-05022024)*

Recursul declarat după 1 septembrie 2023. Interpretarea eronată de către instanțele ierarhic inferioare a normelor de drept material.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Gîrleanu)
Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, A. Braga, V. Mihaila)

16 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Denis Bejenari,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni,
Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 7 decembrie 2021, Denis Bejenari a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material, a prejudiciului moral.

2. În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că prin Ordonanța procurorului în Procuratura Râșcani, din 20 februarie 2020, emisă în cadru cauzei penale nr. xxxxx, în privința sa au fost inițiate investigații de căutare și reținere.

3. Reclamantul a menționat că la 4 iunie 2020, a fost reținut, iar prin Ordonanța procurorului în Procuratura Râșcani, din 17 februarie 2020, adusă la cunoștință la 7 septembrie 2020, a fost pus sub învinuire încriminându-i-se comiterea infracțiunii prevăzute de art. xxxxx din Codul penal. Ulterior, prin Ordonanța procurorului în Procuratura Râșcani, din 8 septembrie 2020, în temeiul art. 275 alin. (3) din Codul de procedură penală, Bejenari Denis a fost scos de sub învinuire.

4. În aceste condiții, reclamantul a notat că este incontestabil faptul că fără careva motiv rezonabil în lipsa unor probe pertinente, în scop de a-l umili, a fost reținut ilegal în cadru cauzei penale nr. xxxxx.

5. Reclamantul a remarcat că în timpul tragerii la răspundere penală, a fost nevoit să suporte umilință și disconfort enorm, din care motiv a primit traume psihologice sub formă de stare de stres, care sunt iremediabile. Acțiunile procurorului, i-au lezat drepturile și libertățile prevăzute de art. 6 din CtEDO, iar pornind de prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) și art. 6, 10, 11 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, în coroborare cu art. 1998, 2007, 2036, 2037 din Codul civil, a opinat că instanța de judecată urmează să

încaseze din contul bugetului de stat suma de 3 000 de Euro cu titlu de prejudiciu moral.

6. Reclamantul a precizat că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

7. A mai specificat că la stabilirea existenței prejudiciului moral, definit în doctrina dreptului și în jurisprudență ca orice atingere adusă uneia dintre prerogativele care constituie atributul personalității umane și care se manifestă prin suferința fizică morală, pe care le resimte victima, trebuie avute în vedere caracterul și importanța valorilor nepatrimoniale lezate, situația personală a victimei, ținând cont de mediul social din care victima face parte, educația, cultura, standardul de moralitate, personalitatea și psihologia victimei, circumstanțele săvârșirii faptei, statutul social etc. Fiind vorba de lezarea unor valori fără conținut economic și de protejarea drepturi care intră, ca element al vieții private, în sfera art. 8 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului, dar și de valori apărute de Constituție și de legile naționale, existența prejudiciului este circumscrisă condiției aprecierii rezonabile, pe o bază echitabilă corespunzătoare a prejudiciului real și efectiv produs victimei.

8. La fel, în ceea ce privește proba prejudiciului moral, a invocat că potrivit practicii CtEDO este suficientă proba faptei ilicite, urmând ca prejudiciul și raportul de cauzalitate să fie prezumate, instanțele urmând să deducă producerea prejudiciului moral din simpla existența a împrejurărilor faptei ilicite de natură să producă un asemenea prejudiciu și a în care a fost săvârșită, soluția fiind determinată de caracterul subiectiv, intern al prejudiciului moral, proba sa directă fiind practic imposibilă.

9. Reclamantul Denis Bejenari a solicitat încasarea din contul bugetului de stat a sumei de 3 000 de Euro, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 15 000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică pentru serviciile prestate de avocat în procedura legată de cauza penală, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE FOND

10. Prin hotărârea din 20 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost respinsă, ca neîntemeiată, acțiunea depusă de Denis Bejenari.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

11. La 27 martie 2023, Denis Bejenari, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a depus cerere de apel nemotivată, iar la 11 iulie 2023 a prezentat cererea de apel motivată împotriva hotărârii din 20 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

12. Prin decizia din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respins, din lipsă de temei, apelul declarat de Denis Bejenari, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și s-a menținut hotărârea din 20 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS ȘI SOLICITĂRILE RECURRENTULUI

13. La 5 februarie 2024, Denis Bejenari a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

14. În motivarea recursului, recurentul a indicat că interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție, iar prin admiterea recursului, se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție, temeuri care se încadrează în prevederile art. 432 alin. (1) lit. a) și b) din Codul de procedură civilă.

15. A invocat că nu este de acord cu hotărârile instanțelor ierarhic inferioare, sunt vădit nelegale, întrucât îi încalcă drepturile și libertățile fundamentale garantate de Constituție și de tratatele internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte.

16. Recurentul a susținut că instanțele de judecată nu au pătruns în esența cauzei deduse judecătii, nu au elucidat și nu au constatat pe deplin circumstanțele importante pentru justa soluționare a pricinii, au plasat selectiv constatările din raportul întocmit de instanța de judecată, s-au lăsat

a fi duse în eroare, au determinat incorect sarcina probațiunii, au soluționat chestiunile de fapt în mod unilateral, favorizând poziția Ministerului Justiției, au aplicat în mod eronat legea și au emis hotărâri care contravin practicii judiciare.

17. În drept și-a întemeiat cererea de recurs în baza dispozițiilor art. 5-7, 83, 85, 90, 94, 123, 445 lit. b) din Codul de procedură civilă, art. 9, 16, 19, 915, 1979, 2007, 2036, 2037 din Codul civil, art. 1, 2, 3 lit. f), 6, 7, 10, 11 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, art. 6, 13, 41 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

18. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

19. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

20. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

21. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre. (2) În recurs nu pot fi administrate noi probe, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată și despăgubirile menționate la art.372 alin.(3). Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeinic art.432 alin.(1) lit. e) sau în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului, prevederile art.372 se aplică în mod corespunzător. (3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

22. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1)

lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

23. Art. 445 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: b) să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.”

24. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.”

25. Art. 373 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. (2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. (5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

26. Art. 5 din Codul de procedură civilă:

„(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.”

27. Art. 19 alin.(1)-(3) din Codul civil:

„În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel. Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat). Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic).”

28. Art. 1998 alin.(1) din Codul civil:

„Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.”

29. Art. 2007 alin. (1) lit. a) din Codul civil:

„Prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în cazul condamnării ilegale, tragerii ilegale la răspundere penală, aplicării ilegale a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea.”

30. Art. 2037 alin. (1) din Codul civil:

„Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.”

31. Art. 23 alin. (3) din Codul de procedură penală:

„Persoana achitată sau în privința căreia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare are dreptul să fie repusă în drepturile personale pierdute, precum și să fie despăgubită pentru prejudiciul care i-a fost cauzat.”

32. Art.284 alin.(1) și (2) din Codul de procedură penală:

„Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată. Scoaterea persoanei de sub urmărire penală are loc când aceasta este bănuit sau învinuit și se constată că: 1) fapta nu a fost săvârșită de bănuit sau învinuit; 2) există vreuna din circumstanțele prevăzute la art.275 pct.1)–3); 3) există cel puțin una din cauzele prevăzute la art.35 din Codul penal.”

33. Art. 524 din Codul de procedură penală:

„Persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești.”

34. Art. 525 alin. (1) din Codul de procedură penală:

„Acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în termen de trei ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului conform prevederilor art. 6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.”

35. Art. 1 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„Prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile

ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.”

36. Art. 2 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„În sensul prezentei Legi se definesc următoarele noțiuni: acțiuni ilicite - acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni).”

37. Art. 3 alin.(1), (2) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare. (2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.”

38. Art. 5 alin. (1), (2) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„Cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare. Organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției; Cererea de chemare în judecată privind repararea prejudiciului se depune în termen de 3 ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului.”

39. Art. 6 lit. a), b), c) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.”

40. Art. 7 lit.e) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„În cazurile menționate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică.”

41. Art. 10 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„Dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.”

42. Art. 11 alin. (1) – (3) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„Mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. Instanța de judecată va determina mărimea compensației și în baza criteriilor specificate la art.219 alin.(4) din Codul de procedură penală. În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.”

43. Art. 20 alin. (1), (2) din Constituție:

„Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

44. Art.53 alin. (2) din Constituție:

„Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

45. Cu referire la termenul de declarare a recursului, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că decizia motivată din 25 octombrie 2023 a instanței de apel a fost comunicată reprezentantului recurentului – avocatul Serghei Mocanu la 28 decembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f.d.90). Astfel, recursul declarat la 5 februarie 2024 este în termen.

46. Prin prisma dispozițiilor art. 444 din Codul de procedură civilă, la caz, examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat fără înștiințarea și audierea participanților la proces.

47. Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Denis Bejenari întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei hotărâri noi, din motivele ce succed.

48. Reiterând esența litigiului și circumstanțele speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, la 22 februarie 2018, a fost pornită cauza penală nr. xxxxx, în baza semnelor constitutive ale componentei de infracțiune prevăzute de art. xxxxx din Codul penal.

49. La 13 ianuarie 2020 în registrul de evidență a comunicărilor și sesizărilor despre infracțiuni al Procuraturii mun. Chișinău, oficiul Râșcani, a fost înregistrat raportul în R-1, nr. 1-7pr/2020, cu atribuirea numărului cauzei penale xxxxx, conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. xxxxx din Codul penal.

50. La 13 ianuarie 2020, cauzele penale nr. 2018898027 și nr. xxxxx, au fost conexate într-o singură procedură, atribuindu-le un singur număr de bază xxxxx (f.d.42).

51. Ulterior, prin ordonanța Procurorului în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Râșcani, din 17 februarie 2020, Denis Bejenari a fost recunoscut

învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. xxxxx din Codul penal (f.d.10).

52. La 20 februarie 2020, prin ordonanța Procurorului în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Râșcani, s-a dispus inițierea investigațiilor în vederea căutării învinuitului Denis Bejenari, incriminându-i-se comiterea infracțiunii prevăzute de art. xxxxx din Codul penal, efectuarea cărora s-a încredințat Inspectoratului de Poliție Râșcani, DP al mun. Chișinău. Concomitent, în caz de depistare a învinuitului Denis Bejenari, de reținut în baza art. 170 din Codul de procedură penală, pentru efectuarea acțiunilor procesuale în continuare (f.d.8).

53. Tot, la 20 februarie 2020, prin ordonanța Procurorului în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Râșcani, s-a dispus reținerea învinuitului Denis Bejenari (f.d.9).

54. Conform procesului-verbal de reținere, la 4 iunie 2020, Denis Bejenari a fost reținut de către Procurorul în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Râșcani, (f.d.11).

55. Prin ordonanța din 8 septembrie 2020, Denis Bejenari a fost scos de sub urmărire penală în cauza penală nr. xxxxx, din motiv că fapta nu întrunește elementele componenței de infracțiune prevăzută de art. xxxxx din Codul penal (f.d.7).

56. Reieșind din circumstanțele relatate supra, în temeiul Legii nr.1545 din 25 februarie 1998, la 7 decembrie 2021, Denis Bejenari a depus prezenta acțiune împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală, prin care a solicitat încasarea din contul bugetului de stat a sumei de 3 000 de Euro, cu titlu de prejudiciu moral și a sumei de 15 000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică pentru serviciile prestate de avocat în procedura legată de cauza penală, precum și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.4-5).

57. Judecătoria Chișinău, sediul Centru fiind investită cu examinarea prezentei cauze civile a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Denis Bejenari (f.d.56-62).

58. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 25 octombrie 2023, a respins, din lipsă de temei, apelul declarat de Denis Bejenari, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și a menținut hotărârea din 20 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

59. Instanța de apel a stabilit că condițiile Legii nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, nu se regăsesc în justificarea pretențiilor

reclamantului/apelant, or, recunoașterea în calitate de învinuit, în cadrul unei cauze penale, nu reprezintă o procedură în urma căruia persoana poate cere repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile de urmărire penală. La fel, instanța a reținut că prevederile art. 6 și art. 3 din Legea nr. 1545 nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

60. Problema supusă controlului judecătoresc în fază de recurs constă în verificarea corectitudinii aplicării de către instanțele de judecată a prevederilor art.3 și art. 6 din Legea nr.1545-XIII din data de 25 februarie 1998.

61. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 reglementează nu doar dreptul persoanei la repararea prejudiciului moral în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, dar și dreptul de a cere compensații pentru reabilitare în urma pornirii urmăririi penale și ulterior scoaterii de sub urmărire penală, nefiind constatată întrunirea elementelor infracțiunii.

62. La caz, din actele dosarului este evident faptul că Denis Bejenari în cadrul urmăririi penale a fost pus sub învinuire de comiterea infracțiunii prevăzute de art. xxxxx din Codul penal. Iar, prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Râșcani din 8 septembrie 2020 acesta a fost scos de sub urmărire penală, circumstanță care cade sub incidența art. 6 lit. b) din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, or, Denis Bejenari a fost scos de sub urmărire penală, din motivul că în acțiunile sale lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art.xxxxx din Codul penal.

63. Completul de judecată menționează prevederile art. 284 alin. (1) din Codul de procedură penală, potrivit căruia scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată. Astfel, prin faptul scoaterii de sub urmărire penală a lui Denis Bejenari, acesta a fost reabilitat, fapt ce atestă cu certitudine că organul de urmărire penală a încălcat principiul general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi urmărită penal, trasă la răspundere și judecată, împrejurare ce generează angajarea răspunderii patrimoniale a Statului pentru prejudiciul material și moral cauzat prin această încălcare.

64. Întru desființarea acestei concluzii nu poate fi reținut raționamentul intimatului preluat de către instanțele de judecată, precum că, în speță nu sunt întrunite cumulativ condițiile de atragere a răspunderii patrimoniale a

statului, or, la caz aceste condiții se întrunesc prin faptul pornirii urmăririi penale, reținerii, punerii sub învinuire a lui Denis Bejenari și ulterior scoaterii de sub urmărire penală din motivul că în acțiunile sale lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art.xxxxx din Codul penal.

65. Mai mult decât atât, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază critic și consideră ca fiind o interpretare subiectivă argumentul Ministerului Justiției, susținut de către instanțele inferioare, referitor la faptul că în speță, nu există un act judecătoresc irevocabil, prin care să se constate că acțiunile organelor de urmărire penală sunt ilegale, deoarece prin prisma dispozițiilor art. 3 alin. (2) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

66. În această ordine de idei, completul de judecată consideră că instanțele ierarhic inferioare au dat o interpretare eronată normelor de drept material, fapt ce a dus greșit la adoptarea unei soluții de respingere a cererii de chemare în judecată, ori cele relatate în ansamblu denotă incontestabil faptul că Denis Bejenari este în drept de a pretinde repararea prejudiciului material și moral cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

67. În context urmează a fi menționată jurisprudența națională în materia interpretării normelor legale aplicabile spețelor ce vizează aceeași problematică, spre exemplu: cauza Mihail Jelezoglo vs Ministerul Justiției al RM – dosar nr. 2ra-621/23; cauza Ștefăniță Ion vs Ministerul Justiției al RM – dosar nr. 2ra-1121/23; cauza Saracuța Denis vs Ministerul Justiției al RM- dosar nr.2ra-1061/23.

68. În rezultat, coroborând normele legale enunțate cu circumstanțele stabilite prin materialele anexate la dosar, Completul de judecată conchide asupra temeiniciei acțiunii formulate de Denis Bejenari, care urmează a fi admisă parțial, prin încasarea în favoarea reclamantului a sumei de 15 000 de lei cu titlu prejudiciu moral cauzat lui Denis Bejenari ca urmare a acțiunilor ilegale a organului de urmărire penală și ale procuraturii.

69. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că mărimea concretă a compensației se determină, având la bază unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral și anume criteriul echității, care exprimă că suma adjudecată trebuie să prezinte o justă

și integrală despăgubire. Potrivit jurisprudenței CtEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

70. În cazul dat, suferințele psihice suportate de către Denis Bejenari se manifestă prin faptul că acesta a fost urmărit penal pentru acțiuni în care s-a constatat că în acțiunile lui lipsesc elementele infracțiunii în faptele săvârșite de învinuit. Ca urmare, în perioada începând cu 22 februarie 2018, pornirii urmăririi penale a reclamantului, reținerii sale, recunoașterea în calitate de învinuit, până la 8 septembrie 2020 când a fost scos de sub urmărire penală, Denis Bejenari a fost supus unor suferințe psihice, fiind învinuit de comiterea unei infracțiuni mai puțin grave, iar ulterior să fie scos de sub urmărire penală pe temei de reabilitare.

71. În așa mod, apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei, durata urmăririi penale și examinării cauzei, Completul de judecată constată existența motivelor întemeiate de a acorda cuantumul prejudiciului moral în mărime de 15 000 de lei, care, în opinia instanței de poate fi considerat ca o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă persoanei – Denis Bejenari.

72. Totodată, este de observat că mărimea compensației solicitate spre încasare de către Denis Bejenari cu titlu de reparare a prejudiciului moral în sumă de 3 000 de Euro, este una excesivă, motiv din care nu poate fi satisfăcută integral, or, prin prisma Convenției CEDO, cuantumul despăgubirii trebuie astfel stabilit, încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie venituri nejustificate pentru victimele daunelor.

73. Referitor la pretenția lui Denis Bejenari cu privire la încasarea prejudiciului material constituit din cheltuielile de asistență juridică suportate în cadrul procesului penal, instanța de recurs consideră că aceasta este întemeiată, deoarece prin prisma prevederilor art. 7 lit. e) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică.

74. În speță, se constată că Denis Bejenari în cadrul urmăririi penale a fost asistat de avocatul Serghei Mocanu. Astfel, pentru cheltuielile de asistență juridică Denis Bejenari a solicitat încasarea sumei de 15 000 de lei, care se confirmă prin bonul de plată seria WL nr. 987679 din 7 septembrie 2020, în sumă de 15 000 de lei. Încasarea cheltuielilor de asistență juridică solicitate de către Denis Bejenari, în mărime de 15 000 de lei, nu este unul rezonabilă, în coraport cu complexitatea acțiunilor realizare, motiv pentru valoarea acesteia urmează a fi redusă până la suma de 10 000 de lei.

75. Cu referire la cerința lui Denis Bejenari privind compensarea cheltuielilor de judecată suportate la examinarea prezentului litigiu, Completul de judecată o consideră neîntemeiată.

76. În conformitate cu art. 96 alin. (1) și alin (1¹) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

77. Or, pornind de la practica și jurisprudența dezvoltată de CtEDO, cheltuielile de asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

78. Din materialele dosarului rezultă că Denis Bejenari, în prezentul proces civil, a fost reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, fapt confirmat prin mandatul avocațional seria MA nr. 1634321 din 6 decembrie 2021 (f.d.2). Însă, contrar art. 118 din Codul de procedură civilă, la actele cauzei nu au fost anexate/administrate careva probe ce ar confirma faptul suportării unor astfel de cheltuieli (bonuri de plată, facturi, lista detaliată a acțiunilor avocatului, etc).

79. Din aceste motive, și având în vedere faptul că instanțele de judecată ierarhic inferioare au aplicat eronat normele de drept material ce

reglementează dreptul lui Denis Bejenari la repararea prejudiciului material și moral cauzat în urma tragerii ilegale la răspundere penală, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond și de a emite o nouă hotărâre privind admiterea parțială a cererii de chemare în judecată.

80. În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de către Denis Bejenari.

Casează decizia din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 20 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, adoptate în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Denis Bejenari împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material, a prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată și emite o nouă hotărâre prin care: admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de Denis Bejenari.

Încasează din contul bugetului de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Denis Bejenari prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii, în mărime de 15 000 (cincisprezece mii) de lei, și prejudiciul material, în mărime de 10 000 (zece mii) lei.

În rest, resping pretențiile lui Denis Bejenari cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată și încasarea prejudiciului material și moral, în partea ce excedă suma încasată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Judecători

Stela Procopciuc

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat